

OORLOG IN FOTO'S

DE OPKOMST VAN HITLER

ZELDZAME FOTO'S UIT OORLOGSARCHIEVEN

REDACTIE TREVOR SALISBURY

Amersfoort, 2015

INLEIDING

Dit boek, waarvoor ik werd gevraagd het te vertalen en te redigeren, gaat over een man die, ondanks zijn grenzeloze boosaardigheid, in staat bleek een hele natie in zijn macht te krijgen voordat hij miljoenen in het verderf stortte. Ik kan er alleen maar van uitgaan dat zijn miljoenen landgenoten met heel hun hart geloofden in zijn beloften. Als makke schapen volgden zij elk woord van hem en geloofden zij blind alles wat hij zei – en daarmee werden de voorbereidingen getroffen voor een totale ramp.

Het originele boek waar dit deel van *Oorlog in foto's* op is gebaseerd, werd gevonden in de ruïnes van een gebombardeerd huis in een van de Duitse steden – zonder het omslag en grotendeels versleten. Het aan flarden gescheurde boek, *Deutschland Erwache!*, kwam naar Engeland dankzij een Britse soldaat die het als souvenir meenam naar huis. Sommige bladzijden hadden geleden onder waterschade, dus werden er pogingen gedaan om de illustraties te redden. De overige illustraties komen uit de Taylor Archives om dit boek, *De opkomst van Hitler*, te vervolmaken. De teksten zijn gebaseerd op dit kapotte propagandaboek (want dat was het zeker) dat speelde in een tijd in de geschiedenis waarvan de gebeurtenissen zich nooit meer mogen herhalen.

Ik geloof dat het originele boek typisch is voor de propaganda in die tijd, met een kritiekloze acceptatie van alles wat Hitler was en waar hij voor stond. Het origineel probeerde hem voor te stellen als een vredelievende man, die niet anders wilde dan vrede en rust in zijn 'geliefde Alpen' en die zeer veel van kinderen hield en tegen alles en iedereen vriendelijk was. Maar zoals we allen weten, was de waarheid compleet anders. Als je de foto's bekijkt, valt het erg op dat men hem alleen vergezeld ziet gaan van mensen uit zijn eigen omgeving. Er werd geen poging gedaan om te pretenderen dat hij contact had met mensen die anders dan hij dachten.

Wat weten we van de auteur van dit boek uit de jaren dertig, Baldur von Schirach? Von Schirach werd op 9 mei 1907 geboren en, vreemd genoeg, was zijn moeder eigenlijk een Amerikaanse (van wie nog twee voorvaders de Amerikaanse Onafhankelijkheidsverklaring mede hadden getekend).

Von Schirachs eerste contact met Hitler vond plaats toen hij achttien jaar oud was, toen hij hem ontmoette in het huis van zijn ouders. Dat moet zo'n indruk op hem hebben gemaakt dat hij kort daarna toetrad tot de Nationaal-Socialistische Arbeiderspartij (NSDAP). Nadat hij zijn studie aan de Universiteit van München had afgebroken, werd hij in 1928 leider van de Nationaal-Socialistische Studentenbond (NSDStB). De volgende stap op de ladder van de nazi-hiërarchie zette hij drie jaar later, met zijn benoeming als Rijks Jeugd Leider in de NSDAP – en een hoge positie in de SA begeleidde deze promotie.

Een jaar later werd hij de schoonzoon van Heinrich Hoffmann, de fotograaf over wie Von Schirach eerder beweerde dat hij als persfotograaf de Führer alleen maar overlast bezorgde. Nadat Von Schirach in 1932 met Hoffmanns dochter Henriette was getrouwd, werd hij gekozen in de Reichstag. Toen de nazi's een jaar later aan de macht kwamen, nam hij de verantwoordelijkheid op zich voor het gehele aanvullende schoolonderwijs voor de jongeren in het nieuwe Reich. Ook startte hij in dat jaar, in samenwerking met zijn schoonvader, met de publicatie van zijn propagandaboeken.

Verdere politieke bevorderingen in zijn carrière bestonden uit het staatssecretariaat in 1936 en zijn vrijwillige dienstneming in het leger in 1939, waarvoor hij het IJzeren Kruis, tweede klasse, ontving. Zijn meest verachtelijke daad vond plaats in 1941, toen hij verantwoordelijk was voor de deportatie van de Joden uit Wenen. In 1943 leek hij zich echter te bedenken, want hij eiste dat de Oost-Europeanen beter behandeld zouden worden en zijn vrouw bekritiseerde Hitler vanwege de deportaties. Daarna was hij niet meer favoriet bij Hitler.

In 1945 werd Von Schirach aangeklaagd door het militaire tribunaal in Neurenberg en werd hij veroordeeld tot twintig jaar gevangenisstraf, die hij uitzat in de Spandau-gevangenis in Berlijn. Hij stierf in 1974.

Baldur von Schirach voor het militaire
tribunaal in Neurenberg; rechts van hem zit
Joachim von Ribbentrop die opgehangen
zou worden vanwege zijn misdaden.

Hitlers weg naar de absolute macht is een fenomeen in de moderne geschiedenis.

Dat is aan hem het grootst: dat hij niet
alleen onze Führer is en held voor velen,
maar dat hij zichzelf blijft: eerlijk, standvastig en bescheiden.

Dat de wortels van onze wereld in hem rusten
en zijn ziel tegen de sterren strijkt
en hij niettemin een van ons blijft.

BALDUR VON SCHIRACH:

TEN GELEIDE

Zij die het geluk hebben om een nauwe vertrouwensband met de Führer van het jonge Duitsland te hebben, worden en zullen altijd gepakt en gegrepen worden door een deel van Adolf Hitlers karakter dat het publiek niet ziet, maar dat voor een brede kring onthuld gaat worden in dit boek.

Vandaag de dag weten of voelen miljoenen mensen wat Adolf Hitler, de Führer, betekent voor zijn volk. Dit gevoel en deze kennis door te geven, is de reden van het beschrijven van Hitlers vroegere leven, zodat het doorverteld kan worden aan de kleinkinderen. Het definitieve boek over de Führer kan alleen in de toekomst worden geschreven, wanneer de kracht van het oordeel nog zal toenemen, hoe meer tijd er verstrijkt. Hier gaat het om iets anders.

De Duitser heeft gelijk om te verlangen (want dat zit in zijn karakter en volgt de innerlijke wetten van de natuur) dat de uitverkoren Führer een gewetensvolle synthese tussen zijn werk en zijn persoonlijkheid aanbrengt. Hij vraagt ook dat de Führer het goede voorbeeld geeft en een uitstekend karakter in zijn privéleven toont. Dit verklaart niet alleen de liefde en aanbidding die ons volk voelt voor twee van zijn grootste zonen, Goethe en Frederik de Grote, maar ook zijn fanatieke geloof in Adolf Hitler, voor wie elke dag nationaal-socialisten worden gedood en gewond raken, en voor allen die zich in het gevaar storten of zich in de gevangenis bevinden.

Baldur Benedikt von Schirach (9 mei 1907 - 8 augustus 1974).

Baldur Benedikt von Schirach was een nazi-jeugdleider die later werd veroordeeld vanwege misdaden tegen de menselijkheid. Hij was het hoofd van de *Hitlerjugend* en later *Gauleiter* (gouwleider) en *Reichsstathalter* (Rijksstadhouder) van Wenen.

Twee van de opvallendste karaktertrekken van Adolf Hitler zijn zijn kracht en vriendelijkheid. Dit zijn ook de aspecten die in dit boek duidelijk zullen worden aangetoond. Of hij nu met de auto door Duitsland reist langs het jubelend gejuich van de wegarbeiders, of dat hij naast het bed staat van een vermoorde kameraad – innerlijk geroerd en geschokt –, altijd ziet men zijn grandeur en diepe menselijkheid. Dit beneemt iedereen die hem voor de eerste keer ontmoet de adem, of het nu een jongeman, een volwassene of een oude man betreft. Dit boek staat vol foto's die de persoonlijke ervaringen van Adolf Hitler afbeelden, vele daarvan zijn onbekend en zijn nooit eerder gepubliceerd. Ik hoop dat u veel profijt zult hebben van dit boek, ook degenen die ver buiten de nationaal-socialistische beweging staan en dat het een indruk geeft van

Foto van de Führer, rond 1921.

waarom wij, die het privilege hebben al jaren met hem samen te werken, hem zodoende zijn gaan aanbidden en gaan liefhebben. De schaduw van deze man heeft zich nu over Duitsland geworpen en velen zijn sprakeloos over dit wonder in de vorm van één enkele man die erin is geslaagd het gezicht van de natie radicaal te veranderen na het einde van de marxistische autocratie.

Zij die deze foto's zien als een soort biecht met een open hart, zullen waarschijnlijk al een idee hebben van het geheim achter deze unieke persoonlijkheid en zij zullen begrijpen dat dit niet alleen de openbaring is van een bezielende Führer, maar ook een van een groot en goed mens. Het feit dat iemand populair is, betekent vaak dat er foto's van zo'n iemand worden genomen. Adolf Hitler heeft altijd geprobeerd te verhinderen dat er foto's van hem werden genomen. Hij was met name twaalf jaar geleden een verklaard tegenstander van de camera, toen zijn naam voor het eerst vanuit de donkere anonimiteit opdook. Het was toen al zo dat de internationale geïllustreerde pers een foto van de Führer wilde hebben, maar ze kregen geen kans. Hitler weigerde categorisch om foto's te verstrekken om af te laten drukken, dit ondanks het feit dat hem grote hoeveelheden geld werden aangeboden.

Een populair satirisch blad publiceerde destijds een serie karikaturen met de meest onzinnige 'suggesties', onder het kopje 'Hoe ziet Hitler eruit?'. Het was een feit dat men over Hitler sprak, hem bewonderde of hem afwees – maar niemand wist hoe hij eruitzag.

In die tijd vroeg een grote Amerikaanse krant aan persfotograaf Heinrich Hoffmann uit München om een foto van de voorman van de Nationaal-Socialistische Arbeiderspartij (NSDAP). Hoffmann hoopte een goede kans te hebben om een foto te maken vanwege zijn goede relatie met Hitlers vriend Dietrich Eckart.

Deze aanpak had in eerste instantie geen succes. Hoffmann zag de Führer toen die in zijn auto wilde stappen, maar net toen hij een foto wilde maken, stormden drie grote lijfwachten op hem af en hielden hem vast terwijl de chauffeur snel met Hitler wegreed. Later had Hoffmann meer geluk: hij slaagde erin een foto te maken. Hitler vroeg hem echter die niet te publiceren. Hoffmann handelde in overeenstemming met de wens van de Führer en Hitler beloofde hem door hem het alleenrecht te verlenen in het nemen van foto's voor de nationaal-socialistische beweging, omdat Hitlers aanhangers hem smeekten om foto's van hun leider. De Führer herkende al snel de propagandistische waarde van fotografie voor de nationaal-socialistische beweging:

terwijl de kranten verhaalden over de 'absolute ramp' van de nationaal-socialistische samenkomsten, maakte Hoffmann panoramische vergezichten van Hitlers grootste partijbijeenkomsten, waarmee hij de leugens weerlegde die werden verteld door de opposenten. De hartelijke, vriendelijke relatie tussen Adolf Hitler en de voormalige medesoldaat Hoffmann, die al snel zijn permanente reisgenoot werd, bood Hoffmann de mogelijkheid om foto's te schieten die alleen genomen konden worden door iemand die heel dicht in de buurt van de Führer verkeerde.

Dat maakt dit boek werkelijk aantrekkelijk: het idee dat het geen literaire beschrijving is van het leven van de Führer, maar dat het rechtstreeks rapporteert over wat er precies is gebeurd.

Hitler is een universele geest. Het is onmogelijk om met honderd foto's, die we uit duizenden hebben geselecteerd, recht te doen aan de diversiteit van zijn karakter. Het doel is om hier slechts een stukje van zijn unieke persoonlijkheid te onthullen. Het is een nauwelijks bekend feit dat Hitler geheelonthouder, niet-roker en vegetariër is. Hij vertoont een ijzeren discipline, deze aanhanger van een zelf-opgelegde levenswet. Dit zonder anderen neerbuigend te behandelen – inclusief degenen die het dichtst bij hem staan –, op geen enkele manier. Zijn werklust is ongehoord. Niet alleen leidt hij het enorme apparaat van de nationaal-socialistische beweging in zijn eentje, hij houdt ook de uitputtende reizen als spreker vol. Vandaag is hij in Königsberg, morgen in Berlijn en overmorgen in München – en dit alles met een minimum aan slaap, want de Führer werkt normaliter tot in de vroege uren van de morgen.

Heinrich Hoffmann, fotograaf, vooral bekend door zijn foto's van Adolf Hitler.

Er is zo veel roddel en achterklap over zijn hobby's ontstaan, dat ze hier ook even genoemd moeten worden. Zijn grootste plezier beleeft de Führer in zijn bibliotheek die zo'n zesduizend boeken bevat, die hij niet alleen maar even doorbladert; hij leest ze ook allemaal. De meeste boeken in zijn collectie handelen over de onderwerpen architectuur en geschiedenis.

Hitler weet meer over deze onderwerpen dan ieder ander. Kunst is een manier van leven voor hem, vooral muziek – om het in zijn eigen woorden uit te drukken: 'Als de artiesten zich bewust zouden zijn van alles wat ik wil doen voor de Duitse kunst, dan zou ik onder hen geen enkele tegenstander meer vinden.' Dit toont zijn diepe inzicht in de culturele activiteiten. Naïeve mensen denken dat Adolf Hitler een leven zonder zorgen leidt, met werkdagen van acht uur en met bezoeken aan cafés. Er zijn er maar weinigen die een idee hebben van hoe zwaar de last is die op de schouders van deze man drukt.

De mensen van deze tijd zullen deze vooraanstaande man waarschijnlijk aanbidden en liefhebben, maar ze zullen niet in staat zijn om zijn grote diepzinnigheid te beoordelen. Dat hoeven ze ook niet. Ze moeten alleen zo af en toe met ontzag naar boven naar de hemel kijken, en, indachtig de gigantische persoonlijkheid van de Führer, onze Lieve Heer danken dat hij nog steeds bij ons is.